

ประเทศไทย: สอบสวนการยิงผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาเสียชีวิต ยุติการกักขังโดยไม่มีกำหนด

ประกันการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(กรุงเทพฯ 24 พฤษภาคม 2559) ทางกรีนพีซไทยควรถามดำเนินการสอบสวนอย่างรอบด้านและอย่างเป็นอิสระต่อกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อาวุธปืนยิงผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาเสียชีวิตเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ฟอर्टิไฟฟ์ไรท์ (Fortify Rights) กล่าวในวันนี้ ทางกรีนพีซไทยควรถามยุติการกักขังผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยไม่มีกำหนด

เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 มีรายงานว่าผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาจำนวน 21 คนหลบหนีออกจากห้องกักขังของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา (ตม.จว.พังงา) เมื่อเวลาประมาณ 01.00 น.

ตำรวจไทยให้ข้อมูลกับสื่อมวลชนว่าได้ออกปฏิบัติการตามหาตัว และระหว่างการจับกุมผู้ต้องกักขังที่หลบหนีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ยิงปืนและเป็นเหตุให้ชายชาวโรฮิงญาเสียชีวิตหนึ่งคน

มีรายงานว่าชาวโรฮิงญาสามคนซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ขณะมีการยิงปืนสังหาร ขณะนี้อยู่ภายใต้การควบคุมตัวของตำรวจแล้ว

“ทางการควรเริ่มการสอบสวนอย่างเป็นอิสระต่อโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่ชักช้า” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหาร ฟอर्टิไฟฟ์ไรท์กล่าว

“ตำรวจต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุผลที่ชอบธรรมในการใช้กำลังที่เป็นอันตรายถึงชีวิตกับกลุ่มผู้ลี้ภัยกลุ่มนี้”

พล.ต.ต. วรวิทย์ ปานปรุง ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพังงากล่าวกับสำนักข่าวรอยเตอร์ว่า

ตำรวจต้องยิงปืนสังหารชาวโรฮิงญาคนดังกล่าว เพื่อเป็นการป้องกันตนเอง เนื่องจาก

“เขาขัดขืนการจับกุมและทำร้ายเจ้าหน้าที่” ตำรวจไม่ได้ระบุชื่อเหยื่อชาวโรฮิงญารายนี้

ตามข้อมูลของตำรวจ ผู้ลี้ภัยที่หลบหนีได้ขังตัวก่อนหนีใส่ตำรวจขณะที่เกิดเหตุการณ์

การใช้กำลังที่เป็นอันตรายถึงชีวิตของตำรวจสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหากเกิดกรณีที่จำเป็นเพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิตและอาการบาดเจ็บร้ายแรง และเมื่อมีสัดส่วนเหมาะสมกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นเท่านั้น

หลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (UN Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials) มีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ “ใช้ความระมัดระวังในการใช้อาวุธปืน)

และการปฏิบัติที่มีสัดส่วนเหมาะสมกับความร้ายแรงของความคิดและตอบสนองต่อจุดประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย”

และจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย (UN Code of Conduct for Law Enforcement Officials)

กำหนดให้เจ้าหน้าที่ “ใช้กำลังเฉพาะที่จำเป็นอย่างยิ่งและในสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง”

เพื่อให้เกิดการสอบสวนอย่างไม่ลำเอียงในกรณีนี้ ฟอर्टิไฟฟ์ไรท์เรียกร้องให้ทางการไทยดำเนินการชันสูตรพลิกศพ

ทั้งนี้มาตรา 148 ของประมวลวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้ดำเนินการชันสูตรพลิกศพเมื่อเป็น

“ความตายโดยผิดจากธรรมชาติ” รวมทั้ง “ความตายที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น”

กรณีที่เป็นการเสียชีวิตจากการกระทำของเจ้าหน้าที่อ้างว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

การชันสูตรพลิกศพต้องให้พนักงานอัยการ แพทย์และบุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมด้วย

“เราอาจหลีกเลี่ยงโทษกฏกรรมครั้งนี้ได้ หากทางการไทยเคารพสิทธิของผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ” เอมี สมิธ ผู้อำนวยการบริหาร ฟอรัคไทป์ ไรท์กล่าว

“นโยบายและการปฏิบัติของทางการไทยต่อผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา กำลังทำให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิตของพวกเขา ฉะนั้นต้องได้รับการแก้ไขโดยทันที”

พ.ต.ท. นพดล รักชาติ สวญ.ตม.จว.พังงา กล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า ชาวโรฮิงญาที่หลบหนีออกจากตม.จว.พังงา “ได้ถูกกักตัวไว้เกือบหนึ่งปีแล้ว” และมีความทุกข์ทรมานจาก “ความเครียดและความคิดถึงบ้าน”

ในเดือนมีนาคม 2559 ฟอรัคไทป์ ไรท์และองค์กรเพื่อชาวโรฮิงญาแห่งพม่าประจำสหราชอาณาจักร (Burmese Rohingya Organization UK) จัดทำข้อมูลซึ่งระบุว่า มีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาจำนวนมากที่ถูกกักขังไว้โดยไม่มีกำหนดในประเทศไทย รวมทั้งผู้ติดตามที่เป็นเด็กชายอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งถูกกักตัวไว้เป็นเวลากว่า 12 เดือนในสถานที่ซึ่งมีสภาพเลวร้ายที่ห้องกักของตม.จว.สงขลา

ชาวโรฮิงญาในไทยถูกกักตัวไว้เป็นเวลานานต่อเนื่องกันในสถานที่ที่แออัด ต้องนอนเบียดกันบนพื้น ไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาล การดูแลสุขภาพจิต และไม่สามารถออกกำลังกายหรือได้รับอากาศภายนอกไม่ว่าในช่วงเวลาใดเลย

ซึ่งถือว่าขัดกับกฎบัตรและมาตรฐานระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศห้ามการควบคุมตัวโดยพลการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่มีเวลากำหนด รวมทั้งการควบคุมตัวผู้ซึ่งไม่ใช่คนชาติ รัฐอาจจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพของผู้เข้าเมืองได้ เฉพาะในกรณีที่เป็นข้อยกเว้น ภายหลังมีการประเมินอย่างละเอียดเป็นรายบุคคลแล้ว

การควบคุมตัวต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นและมีสัดส่วนเหมาะสมต่อเป้าหมายที่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่ใช้วิธีการที่มีลักษณะบังคับจิตใจน้อยกว่าเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาจถือเป็นการควบคุมตัวโดยพลการได้

ชาวโรฮิงญาจำนวนมากที่ถูกกักตัวในไทยเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งในบางกรณีเจ้าหน้าที่ไทยมีส่วนร่วมร่วมกับขบวนการเหล่านี้ เพื่อนำตัวบุคคลดังกล่าวจากพม่ามาไทย ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กว่า 40 คนได้หายตัวไปจากบ้านพักเด็กและครอบครัวของรัฐและห้องกักสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในจังหวัดทางใต้ของไทย

ในวันที่ 15 มีนาคม ทางการไทยมีมติคณะรัฐมนตรี

ซึ่งหากมีการปฏิบัติตามจะเป็นการให้ความคุ้มครองพยานอย่างเป็นทางการต่อพยานในการไต่สวนคดีค้ามนุษย์ในไทย และยังให้สถานภาพตามกฎหมายต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วย

แม้ในเวลาต่อมาจะมีคำสั่งจากกระทรวงมหาดไทยให้บังคับใช้ตามมติดังกล่าว

แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการบังคับใช้ตามมติคณะรัฐมนตรีนี้

“ไม่มีเหตุผลที่ชอบธรรมที่จะกักตัวผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยไม่มีกำหนด
แต่นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับชาวโรฮิงญาในไทย” เอมี สมิธกล่าว
“ถึงเวลาที่ทางการไทยต้องยุติการปฏิบัติมิชอบและปฏิบัติตามพันธกิจของตนที่จะคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหาร ฟอर्टตี้ไฟฟายไรต์: +66(0)87.795.5454,
amy.smith@fortifyrights.org; Twitter: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@fortifyrights](https://twitter.com/fortifyrights)

แมทธิว สมิธ (Matthew Smith), ผู้อำนวยการบริหาร, ฟอर्टตี้ไฟฟายไรต์, +66(0)85.028.0044, +1.202.503.8032
matthew.smith@fortifyrights.org; Twitter: [@matthewsmith](https://twitter.com/matthewsmith), [@fortifyrights](https://twitter.com/fortifyrights)